YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)
16 päivänä joulukuuta 1999 *

Asiassa C-74/98,

jonka Østre Landsret (Tanska) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla (josta on tullut EY 234 artikla) yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

DAT-SCHAUB amba

vastaan

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

ennakkoratkaisun maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1) 17 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Sevón (esittelevä tuomari) sekä tuomarit P. Jann ja M. Wathelet,

julkisasiamies: J. Mischo,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— DAT-SCHAUB amba, edustajanaan asianajaja A. Fischer, Kööpenhamina,

— Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, asiamiehinään asianajajat K. Hagel-Sørensen ja B. Moll Sørensen, Kööpenhamina,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja H. P. Hartvig,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan DAT-SCHAUB amban, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskerin ja komission 6.5.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 3.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Østre Landsret on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 12.3.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.3.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1) 17 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat DAT-SCHAUB amba (jäljempänä DAT-SCHAUB) ja Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Tanskan elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeriö; jäljempänä ministeriö) ja jossa viimeksi mainittu hylkäsi ensin mainitun vientitukihakemuksen, joka koski Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin vietäväksi tarkoitettua naudanlihaa, joka jalostettiin siellä ilman kulutukseen luovuttamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämistä ja vietiin sitten muihin Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston peruskirjan osapuolina oleviin maihin (jäljempänä CCG-maat).

Asiaa koskevat yhteisön säännökset

3 Asetuksessa N:o 3665/87 säädetään naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 805/68 (EYVL L 148, s. 24) tarkoitetuista vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä.

4 Asetuksen N:o 3665/87 3 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaan tuen saamiseksi käytettävässä vientiasiakirjassa on oltava muun muassa tukea myönnettäessä käytettävän nimikkeistön mukainen tuotteiden kuvaus.

5 Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisessä kohdassa mainituissa tapauksissa vaihtelevan tai vaihtelemattoman tuen maksaminen edellyttää tuotteen yhteisön tullialueelta viennin lisäksi sitä, että tuote, jollei se ole tuhoutunut kuljetuksen aikana ylivoimaisen esteen vuoksi, on tuotu kolmanteen maahan tai tarvittaessa tiettyyn kolmanteen maahan 12 kuukauden kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymispäivästä.

6 Saman asetuksen 16—18 artiklassa, sellaisena kuin asetus on muutettuna asetuksen (ETY) N:o 3665/87 muuttamisesta vaihtelevaan vientitukeen oikeutettujen maataloustuotteiden saapumisesta määräpaikkaan kolmannessa maassa esitettävien todisteiden osalta 9 päivänä helmikuuta 1990 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 354/90 (EYVL L 38, s. 34), säädetään määräpaikan mukaan vaihtelevaan tukeen oikeuttavia tuotteita koskevista lisäedellytyksistä erityisesti kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttymisen todistamisen osalta.

7 Asetuksen N:o 3665/87 17 artiklassa säädetään tuen maksamisesta seuraavaa:

"1. Tuotteen on oltava tuotu sellaisenaan kolmanteen maahan tai johonkin [kolmansista maista] *, jolle tuki on säädetty, 12 kuukauden kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymispäivästä; lisäaikaa voidaan kuitenkin myöntää 47 artiklassa säädetyin edellytyksin.

* — Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen versio on epätarkka.

2. Tuotteita pidetään sellaisenaan tuotuina, kun jalostuksesta ei ole minkäänlaisia merkkejä.

Kuitenkin:

— —

— tuotetta pidetään sellaisenaan tuotuna, kun se on jalostettu ennen tuontia, jos tuote on jalostettu kolmannessa maassa, johon kaikki kyseisestä jalostuksesta saatavat tuotteet on tuotu.

3. Tuotetta pidetään tuotuna, kun kulutukseen saattamista koskevat tullimuodollisuudet kolmannessa maassa on täytetty."

8 Niiden tuotteiden määrittäminen, joiden osalta tukea maksetaan, samoin kuin tuen määrä, ilmenee pääasian osalta naudanliha-alan vientitukien vahvistamisesta ja maataloustuotteiden nimikkeistöstä vientitukia varten annetun asetuksen (ETY) N:o 3846/87 muuttamisesta 31 päivänä heinäkuuta 1990 ja 19 päivänä maaliskuuta 1991 annetuista komission asetuksista (ETY) N:o 2253/90 (EYVL L 203, s. 63) ja N:o 656/91 (EYVL L 73, s. 9).

9 Näiden asetusten liitteissä I määritetään tuotekoodi, määränpää ja tuen määrä. Liitteiden alaviitteen 7 mukaan viennin määränpää yksilöidään numerokoodin avulla, jolloin määränpäähän 02 sisältyvät "Pohjois-Afrikan kolmannet maat, Lähi- ja Keski-idän kolmannet maat sekä läntisen, keskisen, itäisen ja eteläisen Afrikan kolmannet maat, lukuun ottamatta Libanonia, Kyprosta, Botswanaa,

Keniaa, Madagaskaria, Swazimaata, Zimbabwea ja Namibiaa". Tältä osin huomautetaan, että kyseiset kolmannet maat ovat samat, jotka on määritelty maaluettelosta yhteisön ulkopuolelle suuntautuvan kaupan ja jäsenvaltioiden välisen kaupan tilastointia varten 19 päivänä helmikuuta 1990 ja 15 päivänä tammikuuta 1991 annetuissa komission asetuksissa (ETY) N:o 420/90 (EYVL L 44, s. 15) ja N:o 91/91 (EYVL L 11, s. 5). Näissä asetuksissa kukin CCG-maa on mainittu erikseen.

10 Komissio teki 30.6.1993 päätöksen vientituen myöntämisestä asetuksen N:o 3665/87 mukaisesti Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin jalostettavaksi vietävästä naudanlihasta (C(93) 1723 lopullinen; jäljempänä päätös). Päätöksen 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Vientitukea voidaan myöntää naudanlihasta, joka on viety Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin ja jalostettu siellä väliaikaisluvalla ulkoisen jalostuksen menettelyssä lihatuotteiksi, kun nämä tuotteet tämän jälkeen viedään sieltä toiseen kolmanteen maahan, joka on CCG-maa."

11 Päätöksen 2 artiklan mukaan päätöstä sovelletaan ainoastaan sellaisiin vienteihin, joita koskeva vienti-ilmoitus on hyväksytty päätöksen tiedoksiantamisen jälkeen, mutta viimeistään 31.12.1994.

12 Euroopan talousyhteisön sekä Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston peruskirjan osapuolten (Yhdistyneet arabiemiirikunnat, Bahrainin valtio, Saudi-Arabian kuningaskunta, Omanin sulttaanikunta, Qatarin valtio ja Kuwaitin valtio) välisen yhteistyösopimuksen (jäljempänä yhteistyösopimus), joka yhteisön

puolesta hyväksyttiin 20.2.1989 tehdyllä neuvoston päätöksellä 89/147/ETY (EYVL L 54, s. 1), 11 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Kaupan alalla tämän sopimuksen tavoitteena on edistää mahdollisimman tehokkaasti keskinäisen kaupan kehitystä ja monipuolistumista sopimuspuolten välillä, erityisesti tarkastelemalla keinoja poistaa kaupan esteet, jotka estävät sopimuspuolten tuotteiden pääsyn toisen sopimuspuolen markkinoille.

2. Sopimuspuolet aloittavat keskustelut neuvotellakseen sopimuksesta, jonka tarkoituksena on kaupan kehittäminen liitteenä olevan yhteisen julistuksen määräysten mukaisesti.

3. Siihen asti, kunnes 2 kohdassa tarkoitettu kauppasopimus tehdään, sopimuspuolet myöntävät toisilleen suosituimmuuskohtelun."

13 Lisäksi yhteistyösopimuksen 19 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Tämän sopimuksen soveltamisalalla, tämän kuitenkaan rajoittamatta sen määräysten soveltamista:

— —

— yhteisön CCG-maihin soveltama menettely ei saa johtaa minkäänlaiseen syrjintään kyseisten maiden, niiden kansalaisten, yhtiöiden tai yritysten välillä."

Pääasia

14 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että DAT-SCHAUB vei 8.11.1990 ja 20.12.1992 välisenä aikana jäädytettyä luutonta naudanlihaa Tanskasta määränpäähän, joka vienti-ilmoituksen mukaan oli Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa, ja sai tämän mukaisesti vientitukea. Liha jalostettiin Jebel Alin vapaa-alueella Dubain emiirikunnassa ilman kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämistä ennen tätä. Osa jalostetuista tuotteista vietiin sittemmin muihin CCG-maihin siellä kaupattavaksi.

15 Tanskan viranomaiset katsoivat, että liha, joka oli jälleenviety muualle kuin vienti-ilmoituksessa mainittuun Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin, ei oikeuttanut DAT-SCHAUBia saamaan vientitukea, ja ne perivät 9 898 936,75 Tanskan kruunun suuruisen tuen takaisin vaatimalla maksettavaksi suorittamansa summan ja tuen saamiseksi asetetun vakuuden välistä erotusta.

16 Østre Landsret, jonka käsiteltäväksi asia tuli DAT-SCHAUBin nostettua kanteen ja vaadittua ministeriön takaisin perimää tukea takaisin itselleen, päätti lykätä asian käsittelyä ja pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraavaan kysymykseen:

"Onko maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toiseen luetelmakohtaan sisältyvää käsitettä

kolmas maa tulkittava niin, että kun otetaan huomioon Euroopan talousyhteisön ja Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston peruskirjan sopimusvaltioiden välinen yhteistyösopimus, joka on hyväksytty 20.2.1989 tehdyllä neuvoston päätöksellä 89/147/ETY, peruskirjan sopimusvaltioita on pidettävä yhtenä kolmantena maana, minkä johdosta tuote, joka on jalostettu Jebel Alin vapaa-alueella Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa ja joka on tämän jälkeen tuotu ja luovutettu vapaaseen liikkeeseen toisessa peruskirjan sopimusvaltiossa, katsotaan asetuksen 17 artiklassa tarkoitetulla tavalla sellaisenaan tuoduksi?"

Ennakkoratkaisukysymys

17 Ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä sitä, onko asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toista luetelmakohtaa tulkittava siten, että tilanteessa, jossa tuotteita ennen tullimuodollisuuksien täyttämistä jalostetaan yhdessä CCG-maassa ja sitten viedään toiseen tällaiseen maahan, CCG-maita on pidettävä yhtenä kolmantena maana, johon kaikki kyseisestä jalostuksesta saatavat tuotteet on tuotu.

18 DAT-SCHAUBin mielestä ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava myöntävästi, koska asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisessa luetelmakohdassa "kolmannella maalla" tarkoitetaan sen mukaan myös valtioiden ryhmittymää, jonka kanssa Euroopan yhteisö on tehnyt yhteistyösopimuksen ja asettanut yhdenmukaisen tukitason kaikille osapuolina oleville valtioille.

19 Tulkinta, jonka mukaan tukea myönnetään vain tuotteista, jotka on luovutettu kulutukseen siinä CCG-maassa, jossa jalostus on tapahtunut, on DAT-SCHAUBin mukaan yhteistyösopimuksen 19 artiklassa tarkoitetun syrjintäkiellon vastainen ja myös suhteellisuusperiaatteen vastainen. Tämän maaryhmän sisällä nimittäin ensinnäkin sovelletaan samaa tukitasoa, ja toiseksi asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toista luetelmakohtaa

oikein tulkittaessa on otettava huomioon saman artiklan 1 kohdan joustavampi sanamuoto, jonka mukaan "tuotteen on oltava tuotu sellaisenaan kolmanteen maahan tai johonkin [kolmansista maista] *, jolle tuki on säädetty — — ". DAT-SCHAUB väittää, että kun päätöksessä näin ollen rinnastettiin tuen saannin kannalta CCG-maat toisiinsa, siinä vain vahvistettiin vallitseva oikeustila tarkentamalla eri kohtia erityisesti esitettävien asiakirjojen osalta.

20 DAT-SCHAUB vetoaa lisäksi vilpittömään mieleensä asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan tulkinnassa.

21 Ministeriö ja komissio sitä vastoin katsovat, että mainittua säännöstä on tulkittava niin, että tukeen on oikeus vain siinä tapauksessa, että tuotteet on tuotu ja luovutettu kulutukseen siinä maassa, jossa ne on jalostettu. Erityisesti säännöksen sanamuoto, joka on yksiselitteinen, kun siinä käytetään yksikössä olevaa ilmaisua "kolmannessa maassa", ei niiden mukaan anna mahdollisuutta tulkintaan, jonka mukaan kyse voisi olla kolmansien maiden ryhmästä.

22 Tältä osin ministeriö viittaa maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2730/79 kymmenennestä muuttamisesta 4 päivänä maaliskuuta 1985 annetun asetuksen (ETY) N:o 568/85 (EYVL L 65, s. 5) kuudenteen perustelukappaleeseen, joka on asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisen luetelmakohdan lähtökohtana. Perustelukappaleessa todetaan, että " — — kun tuote on ennen kulutukseen luovuttamista jalostettu siinä kolmannessa maassa, johon se on tuotu, sen katsotaan kuitenkin olevan tuotu sellaisenaan, kun esitetään todisteet siitä, että jalostus on tapahtunut siinä kolmannessa maassa, jossa kaikki jalostetut tuotteet on luovutettu kulutukseen".

23 Ministeriö ja komissio toteavat lisäksi — viimeksi mainittu toissijaisesti huomautettuaan ensin, että kansallinen tuomioistuin ei ole pyytänyt yhteisöjen tuomioistuimelta ratkaisua tästä kysymyksestä — että suhteellisuusperiaatteen soveltaminen ei välttämättä edellytä tällaista CCG-maiden rinnastamista yhdeksi

* — Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen versio on epätarkka.

maaksi, kun otetaan huomioon, tuontia sellaisenaan ilmoitettuun määrämaahan koskevalla vaatimuksella pyritään helpottamaan sen valvontaa, että tavarat kuljetetaan tukeen oikeuttavaan maahan, ja erityisesti sitä, että ne tosiasiallisesti luovutetaan kulutukseen siellä. Niiden mukaan tämän valvonnallisen tarkoituksen vuoksi vaikutusta ei ole sillä, että vientituen määrä on sama niiden muiden maiden osalta, joihin tuotteet sittemmin vietiin. Tämä vientituen määrähän ei koske vain CCG-maita, vaan sitä sovelletaan yhtä lailla erinäisiin muihin maihin.

24 Yhteistyösopimuksen osalta ministeriö ja komissio väittävät, että kyseessä on pelkkä puitesopimus, jossa asetetaan vain tavoitteita ja periaatteita ja joka edellyttää todellisen kauppasopimuksen tekemistä myöhemmin, minkä vuoksi sitä ei pitäisi soveltaa suoraan. Joka tapauksessa asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisen luetelmakohdan soveltaminen sanamuodon mukaisesti kuhunkin CCG-maahan ei niiden mukaan merkitse yhteistyösopimuksen 19 artiklassa tarkoitettua syrjintää näiden maiden välillä.

25 Päätöksen osalta ministeriö ja komissio huomauttavat, että siinä luodaan ajallisesti rajattu poikkeus kyseisestä asetuksen N:o 3665/87 säännöksestä ja että sillä ei pyritä ratkaisemaan asiakirjoihin liittyviä ongelmia.

26 On muistettava, että asetuksen N:o 805/68 mukaan mahdollisuudella myöntää yhteisöhinnan ja maailmanmarkkinahinnan välisen erotuksen suuruista tukea viennille kolmansiin maihin pyritään varmistamaan yhteisön osallistuminen naudanlihan kansainväliseen kauppaan.

27 On myös huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vaihtelevien vientitukien järjestelmän tarkoituksena on avata kyseisten kolmansien maiden markkinat yhteisön viennille tai pitää ne sille avoinna, ja vaihtelevien vientitukien järjestelmässä on haluttu ottaa huomioon kaikkien sellaisten vientimarkkinoiden erityispiirteet, joilla yhteisö haluaa toimia (ks. asia 89/83, Dimex, tuomio 11.7.1984, Kok. 1984, s. 2815, 8 kohta ja asia C-299/94, Anglo Irish Beef

Processors International ym., tuomio 28.3.1996, Kok. 1996, s. I-1925, 21 kohta).

28 Näiden vaihtelevien tukien järjestelmän tavoitteiden osalta on olennaista, että vientitukea saavat tuotteet todellakin päätyvät määrämaan markkinoille kaupan pidettäväksi (ks. em. asia Anglo Irish Beef Processors International ym., tuomion 28 kohta).

29 Siten asetuksen N:o 3665/87 säännösten mukaan tuen maksamisen edellytyksenä on vaihtelevan tuen osalta se, että tuote on tuotu kolmanteen maahan, jossa kulutukseen saattamista koskevat muodollisuudet on suoritettu (ks. asia C-263/97, First City Trading ym., tuomio 29.9.1998, Kok. 1998, s. I-5537, 27 kohta).

30 Kun tuote on jälleen viety jonnekin muualle ennen sen kulutukseen luovuttamista määrämaassa, seuraa tästä, ettei sitä voida vaihtelevan vientituen maksamisen kannalta pitää asetuksen N:o 3665/87 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla tuotuna (ks. em. asia Dimex, tuomion 17 kohta ja em. asia Anglo Irish Beef Processors International ym., tuomion 23 kohta).

31 Tarkasteltaessa ensin DAT-SCHAUBin väitettä, jonka mukaan CCG-maita on pidettävä asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisen luetelmakohdan kannalta yhtenä maana, on aluksi todettava, että mainitun säännöksen sanamuoto on selkeä ja yksiselitteinen, kun siinä käytetään yksikössä olevaa ilmaisua "kolmannessa maassa, johon kaikki — — tuotteet on tuotu" tarkoitettaessa aluetta, jossa mahdollinen edeltävä jalostus voi tapahtua ilman, että oikeus tukeen menetetään.

32 Tätä arviota ei muuta asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 1 kohdan sanamuoto, jossa käytetään ilmaisua "kolmansista maista" eli monikkoa kuvaamaan paikkaa, johon tuotteen on oltava tuotu sellaisenaan. Mainittu säännös nimittäin koskee tuontia sellaisenaan ilman jalostusta, ja siinä tarkoitetaan muita maataloustuotteita, joiden vientiin voi saada tukea, jonka suuruus ei vaihtele maittain vaan useiden määrämaiden muodostamien vyöhykkeiden perusteella. Saman säännöksen 2 kohdassa sitä vastoin rajataan valvonnallisista syistä tarkoituksellisesti ulkopuolelle kaikki jalostuksen jälkeiset jälleenviennit. Asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan sanamuodot eivät siten ole ristiriidassa keskenään.

33 Toiseksi on todettava, että asetuksen N:o 3665/87 3 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdasta sekä asetusten N:o 2253/90 ja 656/91 liitteistä I yhdessä tulkittuna seuraa, että naudanlihan vientitukea hakevan toimijan on mainittava vienti-ilmoituksessaan jokainen määrämaa erikseen asetuksen N:o 420/90 liitteessä olevan maaluettelon mukaisesti. Tältä osin on huomattava, ettei siinä ole mainittu sellaista yhteistä kokonaisuutta kuin "CCG-maat". Siinä päinvastoin mainitaan kukin CCG-maa erikseen, joita siten on sellaisenaan pidettävä vientituen kannalta erillisinä määränpäinä.

34 DAT-SCHAUBin yhteistyösopimuksen 19 artiklaa koskevan väitteen osalta on riittävää todeta, että asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toista luetelmakohtaa sovelletaan kuhunkin CCG-maahan tekemättä eroa niiden välillä eikä sillä luoda syrjintää niiden välille.

35 Sen kysymyksen osalta, onko kyseinen säännös suhteellisuusperiaatteen mukainen, on toiseksi muistettava, että tehokas valvonta on tukijärjestelmän moitteettoman toiminnan kannalta välttämätöntä, sillä tuen maksaminen edellyttää tavaran oikeaa yksilöintiä (ks. asia 276/84, Metelmann, tuomio 12.12.1985, Kok. 1985, s. 4057, 11 kohta).

36 Kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin nimittäin totesi sellaisen tilanteen osalta, jossa tuote pakattiin uudelleen eri kokonaisuuksiin, että ei ole suhteellisuusperiaatteen vastaista katsoa, että kaikenlainen tavaran ulkoisten ominaispiirteiden muuttaminen merkitsee tukioikeuden menettämistä, kun se on omiaan vaikeuttamaan tullivalvontaa ja siten haittaamaan tukijärjestelmän moitteetonta toimintaa (em. asia Metelmann, tuomion 13 kohta).

37 Samoista syistä, jotka johtuvat tarpeesta olla vaikeuttamatta tullivalvontaa, on todettava, että asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toinen luetelmakohta ei loukkaa suhteellisuusperiaatetta.

38 Kolmanneksi päätöksen osalta on selvää, että jo sen 2 artiklan sanamuodon mukaan päätöstä sovelletaan vain sellaisiin vienteihin, joita koskeva vientiilmoitus on hyväksytty päätöksen tiedoksiantamisen jälkeen, mutta viimeistään 31.12.1994, toisin sanoen pääasian tosiseikkojen tapahtumisen jälkeen sijoittuvana ajanjaksona. Tämän vuoksi päätöstä, jolla ei ole taannehtivaa vaikutusta, ei voida soveltaa niihin.

39 Päätöksen sanamuoto osoittaa vääräksi DAT-SCHAUBin väitteen siitä, että päätöksellä olisi vain nimenomaisesti vahvistettu aiemmin omaksuttu tulkinta asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisesta luetelmakohdasta.

40 Kuten päätöksen toisessa perustelukappaleessa todetaan, edellä mainitulla säännöksellä nimittäin suljetaan pois mahdollisuus jalostaa yhteisöstä tulevaa tuotetta väliaikaisluvalla määränpäänä olevassa kolmannessa maassa vietäväksi sittemmin toiseen kolmanteen maahan niin, että oikeus vientitukeen säilyy.

41 Tämä johtuu siitä, että tällainen tilanne voisi merkitä menekin vähenemistä markkinoilla, ja siitä, että päätöksen johdanto-osan kahdeksannen perustelukappaleen mukaan Tanskan kuningaskunnan pyynnöstä on päätetty sallia määräajaksi jalostettujen tuotteiden jälleenvienti toisiin CCG-maihin niin, että samalla säilyvät tukioikeudet, jotka on myönnetty yhdelle niistä eli vientiilmoituksessa mainittuna määrämaana olevalle Yhdistyneille arabiemiirikunnille.

42 Näin ollen sekä päätöksen sanamuodosta että tarkoituksesta seuraa, että päätös on ajallisesti rajattu poikkeus asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisesta luetelmakohdasta. Kyseisellä päätöksellä ei siten ole DAT-SCHAUBin väittämää sisältöä, toisin sanoen sillä ei pelkästään vahvistettu aiemmin vallinnutta, kyseisen säännöksen soveltamisesta seurannutta tilannetta.

43 DAT-SCHAUB korostaa vielä lopuksi, että keskimääräinen toimija olisi voinut vilpittömässä mielessä ymmärtää edellä mainitun säännöksen niin, että siinä sallitaan jälleenvienti CCG-maasta toiseen CCG-maahan, koska tuen määrä oli sama koko tämän maaryhmän sisällä.

44 Tältä osin on riittävää huomauttaa, että kuten tämän tuomion 31 ja 32 kohdassa on todettu, asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisen luetelmakohdan sanamuoto on riittävän selkeä tullakseen ymmärretyksi niin, että siinä tarkoitetaan vain sen maan alueella suoritettua jalostusta, jossa jalostetut tuotteet luovutetaan kulutukseen. Tämän takia taloudelliset toimijat eivät ole perustellusti voineet jo säännöksen sanamuodon vuoksi luottaa siihen, että säännöstä tulkitaan laajentavasti.

45 Edellä todetun perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toista luetelmakohtaa on tulkittava siten, että tilanteessa, jossa tuotteita jalostetaan ennen tullimuodollisuuksien täyttämistä yhdessä CCG-maassa ja sitten viedään toiseen

tällaiseen maahan, CCG-maita ei ole pidettävä yhtenä kolmantena maana, johon kaikki kyseisestä jalostuksesta saatavat tuotteet on tuotu.

Oikeudenkäyntikulut

46 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut Østre Landsretin 12.3.1998 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toista luetelmakohtaa on tulkittava siten, että tilanteessa, jossa tuotteita jalostetaan ennen tullimuodollisuuksien täyttämistä yhdessä Persianlahden arabimaiden

yhteistyöneuvoston peruskirjan osapuolena olevassa maassa ja sitten viedään toiseen tällaiseen maahan, peruskirjan osapuolina olevia maita ei ole pidettävä yhtenä kolmantena maana, johon kaikki kyseisestä jalostuksesta saatavat tuotteet on tuotu.

Sevón Jann Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä joulukuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

L. Sevón

ensimmäisen jaoston puheenjohtaja